

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno „ 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu „ 40

Cene inseratov:
Enostopna petlinjska vrsta malih
oglasov po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2-50, poslana itd.
po Din. 4-
Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praška in dunaj 24.797.

Na veliko delo.

Spored V. katoliškega shoda, ki ga je
včeraj objavil pripravljalni odbor, je ne-
kak signal, da stopamo odslej v dobo, ko
bo pozornost celokupne slovenske javnosti,
bodisi hote bodisi nehoti, osredotočena
okoli te velike prireditve.

Katoliški shodi v Sloveniji pomenijo
vsakokrat manifestacijo, s kakršno se ne
more nobena druga meriti niti po zunanjem
obsegu niti po notranjem delu in pomenu.
Slovenski katoliški shodi pomenjajo naj-
važnejše etape v našem narodnem jav-
nem, kulturnem in socialnem življenju od
leta 1892 dalje, ko so se katoliški Slovenci
vprič na katoliški shod zbrali. Smernice,
ki so se na katoliških shodih določale in
formulirale, so odločevale v javnem živ-
ljenju našega po številu in duhu katoliške-
ga naroda.

Prvi katoliški shod 1892 je ločil du-
hove v Sloveniji, ki so dotedaj plavali v
megli tope in lene brezčutnosti, v dva ta-
bora. Drugi shod 1900 je se postavil od dr.
Kreka po bistvu izdelana pragmatična na-
čela, tako da jim tudi danes ni mogoče do-
dati boljših. Tretji 1906 je svojo pozornost
obrnil na podrobno izvedbo organizacije,
ker je takrat zopet veter framasonstva
krepkeje zavel po naših krajih. Zadnji pred
vojno let 1913. pa se je predvsem osre-
dotočil okoli poglobitve notranjega ver-
skega življenja.

Letošnji katoliški shod je prvi po voj-
ni in prvi v novi narodni državi. Iz tega
dejstva sledi ves njegov veliki pomen. Kak-
šnih preorientacij seveda od njega ni pri-
čakovati: moralna, kulturna in socialna
načela katoličanstva so nespremenljiva. Pač
pa bo ta shod gotovo jasno pokazal, kako
ta načela v novih konkretnih razmerah
prav primenjevati.

Spored nam kaže, kakšno veliko delo
je pripravljali odbor pod vodstvom g. dr.
Matije Slaviča v primeroma kratkem času
dovršil. Nič manj kakor 21 katoliških or-
ganizacij bo ob priliki katoliškega shoda
zborovalo in pričalo o tem, da so katoličani
v Sloveniji v vseh panogah ohranili prven-
stvo. Iz referatov, ki so jih pripravili od-
seki, se vidi, da je posvečena velika pozor-
nost problemu odnosov katoličanstva do
države, vprašanju verske obnove ljudstva
in posebne dušnopastirske skrbi za inte-
ligenco, treznostnemu gibanju, osrednjemu
prosvetnemu domu (morebiti praktično
najbolj važna zamisel!) in raznim socialnim
vprašanjem. Da bo tudi zunanji okvir ve-
ličasten in imponujoč, o tem ni nobenega
dvoma.

Katoliški shod bo jasno in gromko po-
vedal: 1. da se hočemo katoličani pozitiv-
no udeleževati graditeljskega dela v državi;
2. da državo pojmujejo krščansko — kot
najdragocenejšo moralno dobroto pamet-
nega človeškega soživljenja v svrhu dose-
ge naše časne blaginje; 3. da hočemo prija-
teljskega odnosa med njo in cerkvijo, ki
je najdovršenejši socialni organizem na
zemlji, kateri gradi naš večni blagor na
osnovi našega družabnega življenja v dr-
žavi po geslu: gratia supponit naturam;
4. da stremimo za realizacijo krščanske
ljubezni in pravičnosti v socialnih odnoša-
ih med človekom in sočlovekom na eni
strani in za posvetitvijo osebnega življenja
vsakega poedince na drugi strani.

Bog pa naj blagoslovi to delo, ki stoji
v službi celokupnega našega naroda.

POLOVIČNA VOŽNJA ZA UDELEŽNIKE
EVHARISTIČNEGA KONGRESA IN KA-
TOLIŠKEGA SHODA.

Belgrad, 7. avg. (Izv.) Danes od 5. do
7. zvečer se je vršila seja ministrskega
sveta, na kateri so poleg resornih zadev
razpravljali vsled intervencije poslanca
Sušnika, dr. Šimraka in St. Barića o vpra-
šanju popusta na železnica za evharistič-
ni kongres v Zagrebu in katoliški shod v
Ljubljani. Ministrski svet je sklenil, da se
dovolji polovična vozna cena na vseh držav-
nih železnica udeležnikom, ki imajo le-
timacije odbora. Jutri se bo uredilo vpra-
nje posebnih vlakov.

Pred resnimi dogodki v Nemčiji.

Berlin, 7. avgusta. (Izv.) Po pomirje-
nju, ki je bilo nastopilo po neuspešnih de-
monstracijah 29. julija, se je položaj zopet
znatno poslabšal. Marka nevdzdržema pa-
da, cena kruha je že 90.000 mark za kilo.
Ljudstva se je polastilo veliko razburjenje
zlasti vsled vesti, da se je zatvorila dr-
žavna banka, kar pa se je izkazalo kot
neresnično. Z velikim vznemirjenjem se
pričakuje četrtek, ko mislijo trgovci v
znak protesta proti ostrim odredbam vlad-
e proti trgovini zapreti svoje trgovine.
15. avgusta pa nameravajo slediti temu
trgovci z živili. Agitacija monarhistov na
eni in boljševikov na drugi strani raste od
dne do dne.

Pariz, 7. avg. (Izv.) »Matin« javlja, da
se bodo do 10. avgusta Francozi sporaz-
umeli z Belgijci glede dviga produkcije v
Poruhrju.

Berlin, 7. avg. (Izv.) Velika tvrdka za
trgovino z žitom This et Stege je prišla v

konkurz. Pasiva znašajo nad 250 milijard
mark (približno 120 tisoč dolarjev). Priza-
dete so vsled konkursa skoro vse nemške
tvrdke za trgovino z žitom.

Berlin, 7. avg. (Izv.) Ker so se poga-
janja med nameščenci kovinarskih podjetij
in med lastniki razbila, so nameščenci vsto-
pili v štrajk. Delavstvo je izjavilo, da bo
nameščence v njihovem boju podpiralo.

Pariz, 7. avg. (Izv.) »Petit Parisien«
poroča, da bo v francoskih dokumentih gle-
de reparacijskih pogajanj objavljeno tudi
poročilo belgijskih strokovnjakov, ki so
ugotovili, da Nemčija lahko plača iz dohod-
kov železniškega prometa letno nad 1 mi-
ljardo zlatih mark, iz dohodkov monopola
1125 milijonov mark, od dohodkov iz pro-
daje premoga pa skoro 400 milijonov mark
v zlatu. Velike vsote bi se dale dobiti tudi
iz soudeležbe pri raznih bankah in indu-
strijah.

kinjalo z burnimi protesti. Med splošnim
hrušcem so zborovanje zaključili.

STAVKE.

Praga, 7. avg. (Izv.) V Moravski Ostra-
vi se začne 12. avgusta mezdna pogajanja
med rudarji in lastniki premogovnikov. Če
ne bo uspeha, se začne 13. avgusta stavka.

Veliko zborovanje
krščansko-socialnega
delavstva

ob priliki katoliškega shoda.

Tovariši in tovaršice!

Med nami je vse polno prerokov, ki
hočejo rešiti sedanje socialno zlo na raz-
lične načine. A prišel je čas, ko mora de-
lavstvo jasno in odločno poudariti vlogo
krščanstva v delavskem pokretu, ko mora
delavstvo končno izjaviti, da je ni rešitve
iz sedanjega neznoznega položaja brez uve-
lavljanja velikih krščanskih načel v de-
janskem življenju.

Krščansko socialno delavstvo je na
vseh dosedanjih katoliških shodih v Slo-
veniji poudarjalo svojo upravičeno social-
no stališče in klicalo po ozdravljenju nez-
nosnih razmer v družbi. Bolj kot kdaj
preje, je potreba danes, ko se postavljajo
temelji novega družabnega reda v veliki
družini narodov, da slovensko krščansko
delavstvo jasno in odločno označi svoje sta-
lišče. Zaradi tega je sklenil osrednji odbor
vseh krščanskih socialnih delavskih orga-
nizacij prirediti ob priliki V. katoliškega
shoda v Ljubljani

V SOBOTO, DNE 25. AVGUSTA

v dvorani »Ljudskega doma« zborovanje
krščansko socialnega delavstva.

Zborovanje se prične ob pol štirih po-
poldne.

Spored zborovanja je:

1. Pozdrav in otvoritev. Jože Go-
stinčar, narodni poslanec.
2. Krščanstvo in socializem. Dr. Andrej
Gosar, predsednik »Delavske zveze za
Slovenijo«.

3. Katoličanstvo: največja in najglob-
lja socialna religija. Franc Terseglav,
urednik »Socialne Misli«.

Tovariši in tovaršice!

Določevale se bodo smernice za bo-
dočnost. Udeležite se tega velevažnega zbo-
rovanja krščansko socialnega delavstva
polnoštevilno! Zlasti naj ne izostanejo za-
upniki in odbori vseh krščanskih delavskih
organizacij! Vsi, ki pridete na zborovanje
krščansko socialnega delavstva, se prijavite
še posebej na pripravljali odbor, Stari
trg št. 2, Ljubljana.

V ostalem pa se prijavljajte pri svo-
jih krajevnih odborih tako, kakor se pri-
javljajo drugi udeleženci katoliškega shoda,
kjer boste dobili vse potrebno, kakor:
izkaznice, nakaznice za hrano in prenoči-
šča itd.

Vsaka skupina naj naznani najkasne-
je do 18. avgusta, koliko članov se bo kato-
liškega shoda udeležilo in s katerim vla-

Železniško ministrstvo
o zadnji stavki.

Belgrad, 7. avgusta. (Izv.) Železniško
ministrstvo je danes objavilo sledeče: Po-
vodom stavke na južni železnici so ne-
kateri listi poročali, da je železniški mi-
nister izjavil, da je po dobljenih informa-
cijah ta stavka inspirirana od strani proti-
državnih elementov in prenešana iz Ma-
žarske. Drugi listi so zopet konstatirali,
da je zakon o stavkah uporabljen na juž-
ni železnici zato, ker je ugotovljeno, da
je stavka političnega značaja. Vse te ve-
sti so popolnoma netočne. V uradnem ko-
munikatu je jasno rečeno, da je odredjena
preiskava o vzrokih štrajka v smislu čl. 10.
zakona o zaščiti države. Preiskava še ni
končana in se pravi vzroki še niso mogli
ugotoviti, tedaj tudi ne objaviti. Železniški
minister je samo poudaril značilno koinci-
denco stavke na južni železnici in na Ma-
žarskem. Pravtako je treba tudi omeniti
okolnost, da zakon o državnem železni-
škem osebju, ki bo stopil v veljavo dne
1. oktobra, ne velja za osebe privatne
južne železnice. V slučaju da se tudi ta
železnica do tega roka podržavi, kar z
ozirom na rimski dogovor glede odkupa
južne železnice ni izključeno, je naravno,
da bo dobilo tudi to osebo povišane plače.

KANDIDATI ZA VOJNEGA
MINISTRA.

Belgrad, 7. avgusta. (Izv.) Kot kan-
didati za vojnega ministra ob priliki re-
konstrukcije vlade meseca septembra se
imenujejo generali Krsta Smiljanić,
Mirko Milosavljević in Zeče-
vić.

ITALIJANSKI IN FRANCOSKI
POSILANIK SE INFORMIRATA.

Belgrad, 7. avgusta. (Izv.) Poobla-
ščen minister Ljuba Nešić je sprejel
danes italijanskega poslanika Wegrutti-
ja in francoskega poslanika Simona.
Prvi je prišel, da se informira o stališču
naše vlade v reškem vprašanju, drugi
pa o stališču naše vlade glede reparacije.

IZMISLJENA VEST.

Zagreb, 7. avgusta. (Izv.) Danes se
je po Zagrebu razširila vest, da je bil na
ministrskega predsednika Pašića na
Bledu izvršen atentat in da je Pašić
ubit. »Rječ« je tudi priobčila to vest.
(V Ljubljani in tudi na Bledu o kakem
atentatu nihče nič ne ve. Op. ur.)

»Renska država«.

Düsseldorf, 7. avg. (Izv.) Porenski se-
paratisti so prenesli glavno torišče svojega
delovanja v Düsseldorf. Včeraj je imela
novo ustanovljena »renska stranka« svoje
glavno zborovanje v Düsseldorfu. Kot svoj
cilj je proglasila nova stranka ustanovitev
svobodne renške države. Razni govorniki
so zahtevali, da stranka takoj stopi v sti-
ke s francoskimi oblastmi. Govornike, ki so
ostro kritizirali dosedanje prusko upravo
in nemško vladu, je številno občinstvo pre-

kom pridejo v Ljubljano, da bomo mogli
tako urediti svojo posebno rediteljsko služ-
bo. Naj živi krščanska delavska organi-
zacija!

Pripravljalni odbor.

† Vatroslav Jagić.

Petinosemdesetletnemu starčku je vze-
la neizprosna smrt iz roke pero; po kratki
bolezni je umrl mož, ki mu je življenje bi-
lo neprestano delo in gibanje, ki si je do
visoke starosti ohranil čistost duha in pod-
jetnost mladeniča, ki se z veseljem loti tu-
di največjih in najtežjih nalog.

Z Jagićem se je končala generacija
slavistike, ki je bila od Kopitarjevih ča-
sov sem osredotočena na Dunaju. On je
zadnje bleščeče ime trojice slavistov, ki so
to znanost ustvarjali: Kopitar je iz juri-
sta Miklošiča ustvaril slavista, Miklošič
je iz klasičnega filologa Jagića
naredil slavista. V Zagrebu je kot gimna-
zijski profesor začel svoje znanstveno de-
lovanje pri »Književniku« in v »Akade-
miji«, kjer je bil eden prvih članov in pr-
vih delavcev. Kot žrtev Rauchovega reži-
ma je moral zapustiti Zagreb; toda ta pot,
ki je političnega preganjanca vodila preko
Odeše, Petrograda, Berlina na Dunaj, ni
bila trnjeva pot političnega eksulanta, am-
pak vesela, plodna pot sejača, ki je po
vseh teh postajah s širokim zamahom ro-
ke sejal in žetel.

Jagić je zadnji slavist, ki je obsegal
vse ogromno polje slavistike, saj ga je v
dolgi desetletjih sam na vseh koncih in
krajih obdeloval. Ko je za »Enciklopedijo
slovenske filologije«, ki jo izdaja akade-
mija znanosti v Petrogradu sestavljal svojo
obširno »Zgodovino slovenske filologije«, to
revijo dosedanjega dela na tem tako
obsežnem polju, je v uvodu zapisal sle-
deče besede: »Slovenska filologija v šir-
šem pomenu te besede obsega celokupno
duševno življenje slovenskih narodov, ka-
kor odseva iz njih jezika in književnih
spomenikov, iz literarnih produktov indi-
vidualnih oseb kakor tudi splošne stvarne
sle »ljudske« fantazije, nazadnje iz prazno-
verja, tradicij in običajev. Tako združuje
v krogih svojih prizadevanj: najprej znan-
stvene raziskave o slovenskih jezikih,
s tem da preiskuje tako spomenike jezi-
kov, kakor vse dijalektične posebnosti ži-
vih govorov, ne da bi pri tem puščala v
nemar tudi knjižne jezike z vsemi večkrat
tako kompliciranimi pogoji njih postanka
in razvoja; drugič zgodovino slovenskih
književnosti, s tem, da pojasnjuje
cele epohe in ocenjuje posamezne proiz-
vode glede njih virov in odvisnosti od tu-
jih predlog; tretjič s tem, da preiskuje
zgodovino življenja slovenskih narodov na
pojavih, ki kažejo posebnosti teh narodov
na vseh poljih. Tako je slovenska filolo-
gija v celoti teh posameznih delov organ-
sko sklenjena enota.«

Ta definicija obsega slovenske filolo-
gije in podrobna navedba njenega progra-
ma kaže Jagića kot učenca klasične filolo-
gije. To je bila zanj sreča, saj je bila baš
klasična filologija takrat edina, ki je že
imela svojo precizno izdelano metodo,
iz katere se je lahko kak filolog učil sploš-
no filološke metode. Na drugi strani pa je
postala zanj in za ves nadaljnji razvoj sla-
vistike naravnost usodna. Klasična filolo-
gija je bila takrat še bolj kakor danes
usmerjena na preučevanje mrtvih jezi-
kov, zato filolog, ki si je stavil za nalogo
preučevanje živih jezikov, ni smel krat-
komalo prenesti njenih metod na svojo fi-
lologijo. Še bolj usoden pa je tak način
mehaničnega prenosa tuje metode v filo-
logijo, ki poleg pojavov živega jezika ob-
ravnavala tudi mrtve forme. Zato tiči vsa
nedosegljiva veličina Jagića v onih delih,
na katera so se smele prenesti metode kla-
sične filologije: v edicijah starih tekstov
in vsem, kar je v ožji ali daljši zvezi s
takim delom. Tukaj bo Jagić za vse sla-
viste vedno ostal nedosegljivi vzor. Ta šo-
la pa mu je ob enem tudi branila pravi
vpogled v potrebe in metode filologije, ki
se peča z živim jezikom. Če leta 1910

stavi kot edino nalogo literarni zgodovini, da raziskuje vire in odvisnosti od tujih vzorov, je ta enostranska historična zahteva pač zadosten dokaz, da ni imel pravega vpogleda v razvoj, v življenje je jezikov in književnosti. Vsi ti pojavi so nanj tukaj, so dani in kar je pri tem zanj še potrebno razlage, so zgolj zunanosti. Iz tega načina obdelovanja slavistike so v njegovi šoli izhajale pretirane normative zahteve: slavistični purizem, ki se pri nas in drugod pojavlja po šolskih učbenikih in kritikah, je humanistična zahteva po absolutni »ciceronščini«.

Na kratko oceniti vse njegovo delo je nemogoče. Ni polja na vsem obsežnem polju slavistike, kakor jo je sam definirjal, kjer bi ne bil zapustil trajnih sledov. Ne samo kot znanstven delavec, ampak tudi kot organizator. Z ustanovitvijo »Archiva« je zainteresiral zapadni svet za slavistične študije in ko je po 37 letih njegov »Archiv« moral začasnó prenehati, je vendar videl, da njegovo delo ni ostalo brez uspeha. V Nemčiji je bil pred desetletji eden prvih, redkih profesorjev slavistike, danes ima Nemčija kakih dvajset slavističnih stolic. Še dalje na zapadu pa se je ustvarilo dvoje novih slavističnih listov, eden francoski, drugi angleški: oba sta si za prve številke izposila otvoritveno besedo Jagičevo. V novih slovanskih državah pa so slavistične študije, te izrazito narodne discipline, pokazale nov, svež razmah. V svoji domovini se je udeležil pri tem Jagič sam z nasvetom in pomočjo. Vneto se je udeleževal reorganizacije znanstvenega dela pri naših akademijah in z enako ljubeznijo oklepajoč vse slovanske narode, je tudi slovenska znanstvena prizadevanja z ljubeznijo zasledoval. Ustanoviteljem »Časopisa za

slovenski jezik, književnost in zgodovino« je pisal sredi maja leta 1918: »Slovenski narod je neglede na njegovo število tako marljiv in vztrajen, da sem prepričan, da tudi to Vaše znanstveno podjetje ne bo zaspalo, ampak da se bo vedno širše razvijalo. Čim strašnejši so udarci, ki od vseh strani pretijo naši slovanski bodočnosti, tem pridneje se moramo lotiti dela, složni v cilju, ki nam seva pred oči, in v harmoniji vseh slovanskih glasov, ki govorijo od srca, da bo daleč v kulturni svet razvenela tudi naša mnogostrunska lira, da se bo čulo, da tudi mi hočemo živeti ne samo kot tuji hlapeci, ampak kot ravnopravni člani kulturnega sveta...«

Za takim orjakom je učencem težko korakati. Pravega učenca ni zapustil nobenega; njegov ljubljenelec in njegova nada, Vatroslav Oblak, je pred časom umrl. Zapustil pa je hvaležno, veliko legijo slavistov, ki se pri njem in bo vedno od njega učila in ki išče, čuvajoč njegovo zapuščino, novih potov k novim ciljem.

Dr. Joža Glonar.

Vatroslav Jagič je umrl dne 5. avgusta na Dunaju. Rojen je bil 6. julija 1838 v Varaždinu. 1860 je postal profesor na gimnaziji v Zagrebu. V 70-letih letih je bil pod Raichom iz službe odpuščen in je leta 1871 bil imenovan za profesorja na vseučilišču v Odesi. 1874 je bil poklican na stolico za slovansko jezikoslovje v Berlin. Leta 1876 je tu ustanovil »Archiv für slavische Philologie«. 1880 je bil poklican v Petrograd, leta 1886 pa je bil imenovan za naslednika Miklošiču na dunajski slovanski stolici. — Truplo pokojnika prepeljejo v rojstni kraj Varaždin.

Iz zunanje politike.

* Nemški centrum je začetkom tega meseca zboroval v Heidelbergu in obravnaval sedanjí težki položaj države. Glavni govornik prelat dr. Schofer je izjavil, da se bo centrum slejkoprej energično protivil tako monarhistični reakciji kakor boljše vizmu, ki bi potegnil za seboj vso Evropo, ako se mu posreči uveljaviti se mu v Nemčiji. Proti francoski okupaciji mora nemški narod voditi vztrajno moralno borbo in se varovati nasilnih dejanj. Centrum bo vodil politiko zdrave sredine. Govornik je končal, da je prepričan, da bo Nemčija po 20 do 30 letih zopet najmočnejša narodna država na kontinentu.

* Italijanska ljudska stranka je sklenila, da odpošlje svoje zastopnike na mednarodni demokratični kongres, ki se vrši ta mesec v Freiburgu. Stranka bo tam zagovarjala idejo krščanske demokratične in mirovne politike, kakor je formulirana v okrožnicah papeža Benedikta XV. in Pija XI. Glede Nemčije zastopa stranka mnenje, da je treba preprečiti njen razpad, ker sicer preti Evropi sami katastrofa in boljše vizacija.

* Francoska težka industrija želi ugodne likvidacije ruhrskega vprašanja v popolnem sporazumu z Anglijo. »Journé Industrielle« meni, da poostreitev gospodarske krize v Angliji, katera je posledica gospodarske derute v Nemčiji, tudi Franciji ne bo pomagala. Gre za velike stvari, ki bodo odločale o bodočnosti Evrope. List se boji tudi boljše vizacije sveta, če bo to stanje trajalo dalje. Priporoča Poincaréju odjenljivost napram Angliji.

* Irska republika prosi za sprejem v Društvo narodov. Irski predstavitelj v Že-

nevi Mac Weis je izjavil, da je Ircev doma 4.5 milijonov, v Ameriki 12 milijonov, v Angliji pa 8 milijonov. Tak narod zasluži zastopstvo v Društvu narodov. Najbrž pride v Ženevo sam predsednik irske republike, da zastopa prošnjo republike. O sprejemu bo Društvo narodov sklepalo 3. septembra.

* Državljanska vojska na Kitajskem. Te dni so se spopadle čete severnokitajske vlade s četami kantonske republike in sicer v pristanišču Amoy na otoku Hamion, ki pripada Angliji. Vsled te kršitve angleških teritorialnih pravic je odplul v imenovano pristanišče angleški torpedolovec Diomedes iz Honkonga.

* Mednarodna parlamentarna unija zboruje letos v Kodanju in sicer se otvori zasedanje 13. avgusta. Na dnevnem redu so zelo važna in aktualna mednarodna politična vprašanja.

Politične vesti.

* Popolno propadanje socialne demokracije. Socialna demokracija takozvane II. internacionale se nahaja v popolni dekadenci. Socialna demokracija je danes samo še po imenu socialna stranka, v resnici pa predstavlja zgolj eno krilo demokratske buržuazije. Socialno demokratske stranke so danes mnogokrat še bolj reakcionarne nego svobodomiselní levičarji liberalnih strank. V Bolgariji podpirajo teror meščanske koalicije, v Italiji prestopajo pravkar v tabor Mussolinija, v Franciji so bolj šovinistični od šovenov, v Nemčiji si Stinnes ne more misliti boljših zavetnikov in tako po vrsti v vseh državah. Vzrok: pomanjkanje vsakršnih etičnih smernic in materialistično-kapitalistična mentaliteta od rojstva sem.

Dnevne novice.

— Izlet časnikaarjev na Bled in v Maribor. V pondeljek zjutraj so se odpeljali udeležniki novinarskega kongresa na Bled. V skupinah so se nekateri podali iz Lescpeš na Bled, drugi zopet skozi Vintgar, ostali pa so izstopili na blejski postaji. Dopoldne so se vozili na okrašenih čolnih po jezeru in si nato ogledali Bled in bližnjo okolico. Popoldne so se pa podali na povabilo g. generalnega konzula dr. Shveglja v njegov grad »Wilsonia«, kjer so bili nad vse gostoljubno sprejeti in postreženi. Z večernim vlakom so se časnikaarji vrnili v Ljubljano. Včeraj opoldne so se časnikaarji odpeljali v Maribor, kamor so prišli ob četrti na pet popoldne. Na kolodvoru jih je poleg mariborskih časnikaarjev pozdravilo mnogobrojno občinstvo na čelu okrajni glavar dr. Lajnsi in župan Grčar. Gostje so se odpeljali na odkazana jim stanovanja. Nato so si ogledali mesto. Ob 8 zvečer je bil slavnostni banket v veliki dvorani Narodnega doma. Danes dopoldne bodo časnikaarji na starem mariborskem pokopališču položili lovorjev venec na grob prvega slovenskega poklenega časnikaarja Tomšiča. Nato si bodo ogledali vrtnarsko podjetje »Vrt«, sanatorij »Petrovo selo« in prostore obrtne in industrijske razstave. Po končanem ogledovanju se bodo odpeljali na svoje domove.

— U. J. U. ali Udruženje jugoslovanskega učiteljstva je imelo te dni svoj kongres v Ljubljani, ki je pa šel mimo javnosti skoro neopaženo. U. J. U. sploh ni jugoslovanska učiteljska organizacija, ampak sestoji iz srbskih učiteljev ter slovenskih režimskih podreptnikov, dočim hrvatsko narodno učiteljstvo to udruženje popolnoma bojkotira. Za narodno prosveto kongresi tega udruženja nimajo nobenega pomena, ker so zgolj manifestacija režimske, velesrbske in zastarele antiklerikalne ideje. V stanovskem oziru kongres tudi ni imel pokazati ničesar kakor mizerni položaj učiteljstva, ki ga režim izstraduje. Kljub temu je U. J. U. pravi priganjač koruptnega velesrbskega režima. Zanimive so vsekakor volitve v glavni odbor. Izvoljeni so namreč bili: Milutin Stanković, Mihajlo Stanojević, Vlada Petrović, Jovan Jovanović, Jelisaveta Radović, Petar Vuksanović, Ante Mladenović, Zora Miljević, Ante Radosavljević, Tihomir Kostić, Protta Damjanović, Sveta Avramović. — Nadzorni odbor: Svetislav Ivković, Živko Jovanović, Miloš Milošević, Julijana Gmizovića, Matija Lujčić. — Namestniki glavnega odbora: Jovan Telebaković, Pavle Simić, (dosedaj imenovani vsi iz Beograda), Ivo Antonoli iz Gruža, Ivan Dimnik iz Ljubljane, Ljudevit Krajačić iz Zagreba, Radomir Ljubić iz Subotice. — Člani iz notranjosti: Novi Sad: Zorka Petrović, Todor Dimitrijević, Milan Smiljanić; Split: Ivko Radovanović, Filka Fantela, Stjepan Janinović; Zagreb: Jelisaveta Varra, Jovo Milojević, Blaž Štetić; Sarajevo: Nikola Jovanović, Dane Rupčić, Nasiv Resulović; Ljubljana: Pavle Flere, Anton Gnus, Ivan Tomazič. Vsega skupaj 30 Srbov in 4 Slovenci! Vsled tega je razumljivo, da so govorniki na kongresu označili za glavni namen udruženja vstvarjanje velesrbske državne zavesti, boj zoper »klerikalizem« (neki Obst) in podpiranje sokolstva.

— Što se babi htilo, to se babi snilo. »Jutranje Novosti« poročajo o »dobro informiranih krogov«, da se je Orel očil od SKSZ kot samostojna organizacija. Ker obstoji tudi neodvisna »Krekova mladina« in vrh tega mladeniške organizacije na Štajer-

skem, menijo »J. N.«, da se bo »vsa organizacija razbila na majhne kosce«. — »Jutranje Novosti« so pristo nasledle nekemu prisluskovalcu, ki sam nič ne ve, ampak je slišal nekaj zvoniti, ne da bi vedel s katere fare. Vprašanje, ali naj bo Orel odsek SKSZ ali pa samostojen, je že staro. Na osamosvojitve je Orel mislil že od samega početka in se je uže njegov prvi odbor pod predsedstvom rajnega dr. Lovra Pogačnika opetovano pečal s tem vprašanjem. Je tudi čisto naravno, da je tako velika in važna organizacija samostojna juridična osebnost. Kar se tiče štajerske mladeniške zveze, je odnekad samostojna. Kakšnih konfliktov radi teh vprašanj med resnimi ljudmi ni in jih tudi ne bo. Izmišljajo si jih samo stare klepetulje v moških hlačah, ki hodijo po svetu od sosedo do sosedo prdati svoje čenče.

— Namesto kruha — škorpiljon. (Slika izza preteklega enodnevnega železničarskega delopusta.) »Kdo pa od vas očeta kruha prosi, pa mu bo kamen dal? Ali če prosi jajca, mu bo li škorpiljon podal?« ... Te evangelijske besede pridejo človeku ne hote na misel, ko čuje, kaj se je godilo nedavno v Zagrebu. Ubogim železničarjem so vsled opetovanih prošenj zagotovili, da se jim izboljšajo prejemki, ko bodo sprejete dvanajstine. Toda, ko je prišel čas zato, so splavale vse obljube po vodi. Železniško osebo je seglo po skrajnem sredstvu — 24 urnem delopustu. To občutno opozorilo je napravilo seveda hudo kri zlasti tam, kjer se reže krvavo zaslužen kruh. — In zdaj? ... Naj govori en slučaj! V Zagreb pridrdra preko Siska Simplon-Orient-expresni vlak ob 11 zvečer pred tretjim avgustom. V spremstvu vojaštva pridejo državni železničarji, prevzamejo vlak in peljejo dalje po progi državne železnice; skupino, ki je pripeljala ekspresni vlak do Zagreba, pa ženo v čakalnico, kjer je ostala pod varstvom bajoneta. Kmalu privedejo še druge skupine, nakar sta dva detektiva vse po redu zaslila in opisala. Prošnje in posredovanje železniškega detektiva ni imelo nič uspeha. Še le policijski komisar je dosegel, da so smeli zaprti moške k počitku. Osebo vlaka 502 je ob treh popoldne pozvano h komisarju, ki veli: »Ali v službo, ali v zapor!« Šlo bi bilo v zapor, toda strah pred orožjem je zmagal. Na vlaku — vse zastraženo. Tovariši, ki niso vedeli za te zgodbe, so jih počaščali s »štrajkolomci«, drugi ljudje so si lahko mislili, da so to hudodelci, ki jih peljejo v zapore. Zagreb se je zgražal. — Ne, ne. Src ubogih trpinov ne bo nihče pridobil s tako metodo! Namesto kruha — pa ... Sploh pod sedanjim režimom lezemo nevzdržno v tako socialno reakcijo, da bo enkrat groza, ko se pojavi — kontrareakcija. Historia docet, ampak sita gospoda, ki sedi za bogato režimsko mizo, je na te nauke pozabila. Usoda ljudi udarja s slepoto, da ne vidijo, v kakšen prepad drvijo...

— Petindvajsetletnica kmetijsko-gospodinske šole v Marjanšču. Kuratorij kmetijsko-gospodinske šole je sklenil letos praznovati petindvajsetletnico obstoja tega zavoda v četrtek, dne 16. avgusta v Marjanšču na Poljanah s sledečim sporedom: 1. Ob 10. dopoldne sv. maša, ki jo bo imel prevzvišeni g. knezoškof dr. A. B. Jeglič; 2. po maši slavnostno zborovanje v dvorani Marjanšču; 3. ogledovanje prostorov in vrta gospodinske šole; 4. slavnostni obed. Obeda se udeležijo vabljeni gostje ter bivše gojenke in seminaristice gospodinske šole. Vsaka gojenka, ki se hoče udeležiti obeda, se naj vsaj do 12. avgusta prijavi vodstvu gospodinske šole in prispeva 15 Din za obed. Bivše gojenke

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalje.)

Do 20. smo obdržali dosedanje smer k jugozapadu ob menjajočem se vremenu in zdaj smo dospeli do dvomljivega mesta, to je do 53° 15' južne širine in 48° 58' zapadne dolžine, kjer naj bi se približno nahajal južni otok. Celine ni bilo opaziti; nadaljevali smo pot paralelno s 50. vzporednikom do 55. poldnevnik. Nato smo pluli proti severu in vzhodu, do poldnevnik zapadne obali Georgije in spet nazaj k izhodišču. Potem smo jadrali v diagonalah preko omenjenega obsežka, vedno kukali z vršela in nadaljevali raziskavanje skoz tri tedne. Ta čas je bilo vreme izredno lepo in prijazno, popolnoma brez sopen in megle. Seveda smo se prepričali, da sedaj niti senca otokov ne obstoja, dasi jih je morda prej kdaj kaj bilo. Po povratku sem slišal, da sta isti kraj preiskala leta 1822. kapitan Johnson z ameriškansko ladjo »Hetty« ter kapitan Morrell z »Osco« z enako skrbnostjo in istim uspehom.

Šestnajsto poglavje.

Prvočno je kapitan Guy nameraval po pojasnjenju vprašanja »Aurora« jadrati skoz Magalhaes-cesto na zapadno obal Patagonije. Prejel pa je na otoku Tristan vesti, ki so ga napotile, da je jadrar proti jugu. Upal je, da naleti na nekaj otokov,

ki naj bi se nahajali ob 60° južne širine in 41° 20' zapadne dolžine. Nameraval je prodirati proti tečaju, če ne bi izsledil teh otokov in bi letni čas dovoljeval. Tako smo jo torej ubrali 12. decembra v to smer. 18. smo se nahajali na kraju, ki ga nam je Glass imenoval; križarili smo tri dni v soseščini, ne da bi odkrili sled kakšnega otoka. 21. je bilo vreme kar moči ljubeznivo; zatorej smo jadrali proti jugu, odločeni, da prodremo tako daleč kot mogoče. Naj omenim tu s par vrsticami poizkuse prodiranja na tečaj za one čitatelje, ki jim napredki polarnega raziskavanja niso dosti znani.

Prvi poizkus, ki o njem vemo podrobnosti, je napravil kapitan Cook. Plul je 1. 1772. z »Rezolucijo« na jug; spremljal ga je poročnik Furneaux na »Adventuri«. Decembra se je nahajal ob 58° južne višine in 26° 57' zapadne dolžine. Tu je srečal tanka ledena polja, ki so plula proti severozapadu in jugovzhodu. Led je imel obliko velikih gibanic in je bil povečini tako naozko naložen, da so ladje prodrle le s težavo skozenj. Po veliki množici ptic, ki jih je ugledal, in pa tudi iz drugih vzrokov je sklepal na bližino celine. Prodiral je vzlic strašnemu mrazu še dalje proti jugu, dokler ni dosegel 64° širine. Tedaj je bilo vreme skoz pet dni mehko z rahlimi sapicami; toplomer je kazal 36° (Fahrenheit). Januarja 1773 je prestopil južni tečajnik; vendar dosti daleč ni prišel, kajti velik leden zid ob južnem obzorju se je razprostiral, kakor daleč je seglo oko, ter je preprečil

vsako nadaljnje prodiranje. Led je bil zelo raznolik; nekaj ogromnih ledenih škričlj v obsegu več milj je tvorilo trdno maso, ki se je dvigala okoli 20 čevljev visoko iz morja. Bilo je že pozno leto; tudi ni bilo misliti na objadranje ovir, zato se je Cook obotavljalje vrniti na sever.

Novembra meseca prihodnjega leta je obnovil raziskavanja v južnem ledenem morju. Naletel je ob 59° 40' na močan, proti jugu usmerjen tok. Decembra, ob 67°, je mraz strahovito pritiskal; viharji se besneli, goste megle so obdajale ladjo. Tudi tu je mrgolelo ptic: albatrosov, pinguinov in posebno hudournikov. Ob 70° so srečali velike ledene otoke; oblaki na jugu so bili snežnobeli, kar priča ob bližini ledenega polja. Ob 71° je preprečila pot silna množina ledu, ki je popolnoma napolnila južno obzorje. Severni rob ledene pustinje je bil škrbast in oster, pa tako nagosto naložen, da ga ni bilo moči preplezati. Zada je se razprostirala gladka ledena ravan, ki so jo v dalji zaključevale ogromne gorske verige druga vrh druge. Cook je menil, da to razsežno polje dosega južni tečaj ali pa celino ob polu. Gospod Reynolds pravi tako-le oizkusu »Rezolucije«: »Ni čuda, da Cook ni mogel prodrati delj na jug; zanimivo pa je, da je dosegel najjužnejšo točko ob 106° 54' zapadne dolžine. Palmersland se nahaja južno od Shetlanda ob 64° in se razprostira dalje proti jugu in zapadu, kakor je zamogel katerikoli mornar. Semkaj je kanil Cook, ko mu je led zastavil pot. Tako se zgodi na tem

mestu vedno, posebno januarja, in še tako zgodaj, 6. dne meseca! Ne bi bilo presenetljivo, če bi spadal del popisanih ledenikov k Palmerslandu ali drugim južnim in zapadnim pokrajinam.«

Leta 1803. je odposlal ruski car Aleksander kapitana Kreutzensteina in Lizianskega, da objadrata svet. Na poti proti jugu nista dospela preko 59° 58' širine in 70° 15' dolžine. Tu sta naletela na močan tok proti vzhodu. Bilo je vse polno kitov; ledu pa nista videla. Gospod Reynolds pripominja, da je Kreutzenstein moral naleteti na led, če bi prijadral bolj zgodaj v leto; dospel je na ta kraj šele marca meseca. Vetrovi, ki vejejo ponajveč od juga in zapada, so s pomočjo tokov odveli ledenike v ledeno pokrajino, ki jo obdajajo na severu Georgia, na vzhodu Sandwichland in Južni Orkneyski otoki, na zapadu pa Južni Shetlandski otoki.

Leta 1822. je prodril kapitan britanske mornarice Weddele z dvema ladjicama dalje, kot kdo pred njim, ne da bi naletel na posebne težkoče. Poroča, da so ga pred 72° širine večkrat ovirali ledeniki, da jih pa po prekoračenju 72° niti košček ni več videl in da ob 74° niti ledenih polj ni bilo, temveč le trije ledeni otoki. Dasi je opazil neizmerno mnogo ptic in še druge znake celine; dasi je ugledal južno od Shetlandskih otokov neznane obali, ki so se razprostirale proti jugu — vendar ne vruje prav na obstoj celine okoli te točke

(Dalje sledi.)

se naprošajo, da javijo svoj sedanji naslov z navedbo letnika, v katerem so bile v zavodu, vodstvu gospodinske šole v Ljubljani, Marijanišče. — Kuratorij kmetijsko-gospodinske šole v Marijanišču v Ljubljani.

— Hardingova zapuščina. Newyorški listi poročajo, da je zapustil predsednik Harding približno 800 tisoč dolarjev premoženja. Svoj list »Marion Star« je nedavno prodal za 400 tisoč dolarjev. Vdovi Hardingovi je kongres dovolil letno 5000 dolarjev pokojnine.

— Redukcija železničarjev. »Jutranji list« poroča, da namerava minister za promet dr. Janković odpustiti vsled štrajka vse osebe iz železniške službe, ki se ne more izkazati z našim državljanstvom.

— 500 milijonov poštinih znamk je naročila naša vlada pri tvrdki Bruckmann v Monakovem. Za 1000 izdelanih mark bo plačala naša vlada 1 marko in 21 pfenigov v zlatu. Trdka mora znamke dobaviti v roku od 30. oktobra 1923 do 25. marca 1924. Naročenih je 2 milijona mark po 10 par, 10 milijonov mark po 20 par, 6 milijonov mark po 50 par, 280 milijonov mark po 1 dinar, 80 milijonov mark po 2 dinarja, 80 milijonov mark po 3 dinarje, 40 milijonov mark po 4 dinarje, 6 milijonov mark po 5 dinarjev, 10 milijonov mark po 10 dinarjev in 6 milijonov mark po 20 dinarjev.

— Gledališka predstava v Retečah pri Škofji Loki. Katoliško izobraževalno društvo v Retečah pri Škofji Loki vabi h gledališki predstavi, ki jo uprizori ljubljansko katoliško mladeniško društvo v nedeljo 12. avgusta 1923 v novem Društvenem domu v Retečah ob pol 4. uri popoldne. Igrali bodo znamenito igro Stanovitni kraljevič. Vstopnina: Sedeži po 6 in 5 Din, stojišča po 2 Din. Naj privabi v resnici lepa igra v nedeljo domačine in sosed v Društveni dom v Retečah!

— Počitniški izlet slovenskega učiteljskega. Nepreklicen odhod javljenih tovarišev(ice) je v petek, 10. avgusta, ob 7. uri 40 minut jutraj, Ljubljana, glavni kolodvor. Kakor že javljeno, pol ure pred odhodom vsi na postaji. V objavi »D. l.« navedite progo, ki je bila objavljena v slavnostni številki »Uč. Tov.« z dne 4. avgusta. Ponovno opozarjam na sestanke 9. avgusta ob 16. uri v hotelu Tivoli. Oborožite se z limonami in sladkorjem. Do svidenja! — Mrovlje.

— Krekova mladina Sneiderje—Zadobrova uprizori v nedeljo, dne 12. t. m., pri Sv. Jakobu ob Savi Medvedovo igro »Stari in mladi«. Vabljeni vsi prijatelji delavske mladine. — Odbor.

— Obratno ravnanje južne železnice v Ljubljani objavlja: Z dnem 6. avgusta t. l. je Južna železnica pričela izvrševati § 65 obratnega pravilnika in člen 10 bernskega dogovora za vse pošiljke, katerih ocarinjenje pride v poštev pri carinarici Čakovce in njenem oddelku Kotoriba. Železnica bo izvrševala vse carinske posle potem svojega pogodbenega deklaranta.

— Zdravniški V. skup jugoslovanskega lekar. društva v Beogradu se vrši v dnevih 16., 17. in 18. septembra t. l. v Subotici s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev predsednika in odbora. 3. Stanovska vprašanja. 4. Predlogi. Strokovni referati o šolski higijeni, o higijeni obrtnih vajencev in mladih delavcev, ustanove za fizično in moralno vzgojo omladine. — Člani, ki se žele skupaj udeležiti, naj pošljejo svoje prijave do 15. avgusta Slov. zdravniškemu društvu v Ljubljani ali pa naravnost Jugoslov. lekar. društvu v Beograd. Eventualni predavatelji pošljejo svojo prijavo direktno Jugosl. lekar. društvu. — Odbor.

— Nabiranci pol za prostovoljne prispevke za prevoz judenburskih žrtev nekateri nabiranci še do sedaj niso vrnilili večkratnim pozivom. Nujno pozivamo vse nabirance, da pole — tudi prazne — vrnejo najkasneje do 15. avgusta 1923.

— Pekatete, to je jed! Rad jih je gospod in kmet. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Štajerske novice.

Š Shodi štajerskih poslancev se vršijo po temle redu: G. poslanec Fr. Zebot: V nedeljo 12. avgusta po ranem opravilu pri Sv. Bolfenku v Slov. Goricah; 15. avgusta po rani sv. maši v Sv. Trojici v Slov. Goricah v prostorih samostana; v nedeljo 19. avgusta po ranem opravilu zborovanje v Sv. Jakobu v Slov. Goricah pri g. županu Peklarju. Med tednom od 12. do 19. avgusta obhodi g. poslanec lenarški okraj ter priredi v posameznih občinah zaupne shode. — G. poslanec Stefan Falež: Dne 12. avgusta po sv. maši v Črešnjevem pri Sl. Bistrici; 15. avgusta po sv. maši v Zg. Poljskavi; 15. avgusta po sv. maši v Sp. Poljskavi; 19. avgusta po sv. maši v Poljčanah v prostorih g. Hartnerja, 2. septembra ob 10. dopoldne v Slov. Bistrici; 2. septembra ob 2 popoldne pri Sv. Venčeslu; 9. septembra po rani sv. maši v Makolah, po večericih pa v Studenicih pri Poljčanah; 16. septembra po ranem opravilu v Tinjah. — G. poslanec Vlado Pušenjak: Dne 12. avgusta po sv. maši v Razboru pri Slov. Gradcu. Za okraj Gornji grad: Dne 15. avgusta po rani sv. maši v Lučah, po pozni sv. maši pa v Solčavi; v nedeljo, dne 19. avgusta po ranem opravilu v Smartnem ob Dreti, ob 3 popoldne v Bočni, ob 7 zve-

čer v Kakarjah; 26. avgusta zjutraj pri Sv. Primožu na Pohorju, po pozni sv. maši v Vuzenici.

Š Sekcija SDZ za Celje vprizori v soboto 11. t. m. ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma v Celju žaloigro v 5 dejanjih »Prababico«. Čisti dobiček predstave je namenjen za menzo katoliških akademikov v Ljubljani.

Š Zdravniško društvo v Mariboru je pri odborovi seji dne 3. avgusta konstatiralo, da je spor med koncesionarji in lastniki sanatorija v Mariboru, kakor tudi med Zdravniškim društvom v Mariboru in lastniki sanatorija poravnani; vsled tega se dosedanj »cavete« nad sanatorijem ukine.

Š Smrt vsled pasje stekline. 19letna Marija Hovnik na Selah pri Slovenjgradcu je dne 30. julija umrla na posledicah pasje stekline. Pred šestimi tedni jo je ugriznil domači pes v zgornjo čeljust. Podala se je takoj k zdravniku, ki ji je zašil rano ter vse potrebno ukrenil. Delala je nadalje doma. Prejšnji teden jo je pa bolezen zopet težko napadla ter je po treh dneh umrla. Vsi oni, ki so prišli v dotiko z njo, morajo v Pasteurjev zavod v Zagreb, med njimi tudi župnik - pisatelj č. g. Maško, ki je rajno previdel.

Štrajk rudarjev.

Ljubljana, 7. avgusta.

Stavka rudarjev je stopila v odločilen štadij. Družba se je pod zaščito države odločila, da s silo zatre stavko, ki je za delavstvo le gospodarsko-mezdni boj. Pripravljajo se deložacije stavkajočih rudarjev ne le v Kočevju, marveč tudi v trboveljskih revirjih. Tem deložacijam naj bi vlada dala svojo asistenco.

Danes opoldne se je zglasila pri velikem županu dr. Lukanu deputacija zastopnikov kršč. soc. rudarjev iz vseh revirjev pod vodstvom poslancev Kremžarja, Kugovnika in Streina. Deputacija je protestirala proti nameravani deložaciji ter svarila vlado pred koraki, ki bi onemogočili vsak sporazum ter boj le podaljšali. G. veliki župan je izjavil, da je položaj silno težaven in da zato hoče tekot dneva telefonično zaprositi navodil od odgovorne vlade iz Beograda. Deputacija je ostala pri g. velikem županu okrog 45 minut.

Sedaj je sivar centralne vlade, se li hoče postaviti na stran družbe ali pa ostati nevtralna, odnosno prevzeti iniciativo za nadaljevanje pogajanj v svrhu sporazuma.

To bi bilo v interesu države in ljudstva. Deputacija je dala razumeti, da bi v slučaju neodjenljivosti družbe in pristranskega postopanja vlade bile posledice nedogledne. Tega mišljenja je tudi celokupna slovenska javnost, ki hoče in želi, da se ustvari pošten sporazum.

Nameravani prelom stavke, ki ga je družba s pomočjo vlade hotela izvesti v ponedeljek v Kočevju, se ni posrečil. Danes, kakor nam poročajo iz Kočevja, je bilo na delu mnogo manj stavkokazov, kar je kočevskega ravnatelja zelo razočaralo. Delavstvo, ki noče drugega kot izboljšanje gnotnega položaja, se drži trdno ter disciplinirano. Vseposvobod se priznava, da tako korektno izvedene stavke, kakor je sedaj v Kočevju, še ni bilo. To je delavstvu le v čast. Simpatije javnosti so na njegovi strani. Zato je upati, da se tudi vlada ne bo mogla in smela vesti manj korektno od delavstva.

Drugod je razen par izjem, tudi povsod mir in red.

Gospodarstvo.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 362.50 Din, rž 300 Din, ječmen 300 Din, oves 297.50—300 Din, koroza 285 Din, pšenična moka št. 00 595 Din, št. 0 580—585 Din, št. 5 471.50 Din. — Tendence slaba.

g Devizni trg. Na zagrebški borzi so včeraj padle vse tuje devize in valute. Tendence je nadalje padajoča.

g Izvoz lesa. Velika francoska tvrdka išče v naši državi tvrdko, ki bi mogla dobaviti 150 ton izdelanega lesa, takozvanega »bois merrains« (znanega pod nemškim nazivom »Biederholz«). Podrobnosti je moči poizvedeti v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

g Stanje živine v Jugoslaviji. Po najnovejši statistiki od l. 1922. ministrstva za poljedelstvo izkazuje sledeče stanje živine: govedine 4,058,415, bivolov 31,938, konj 1,043,528, mul 15,002, oslov 86,036, svinj 8,877,020, ovac 8,461,504, koz 1,801,409, perutnine 18,810,223. Približna vrednost bi bila sledeča: govedini 8,118,000,000 Din, bivolov 164,000,000 Din, pri konjih 5250,000,000 Din, pri mulah 32,500,000 Din, pri oslih 80,000,000 Din, pri svinjah 935 milijonov Din, pri ovcah 2550,000,000 Din, pri kozah 540,000,000 Din in pri perutnini 276 milijonov Din; skupno 17 milijard 850 milijonov dinarjev.

g Padec nemške marke. Nemška marka pada dalje. En dolar velja že 2 milijona mark. Vsled tega je nemška državna banka prisiljena, da tiska bankovce na vedno višje zneske. Prihodnje dni bodo tiskali bankovce po 50 milijonov mark. Poleg državne tiskarne tiska bankovce še 40 tiskarn.

g Novi minister za trgovino in industrijo in sezonski krediti. Novi trgovinski minister dr. Kojić je izjavil ob svojem nastopu, da bo delal na to, da Narodna banka poviša sezonski kredit od 150 na 300 milijonov dinarjev. — Upamo, da bo tega povečanega kredita deležna tudi Slovenija, na katero ni odpadlo sedaj nič.

g Proti visoki obrestni meri v Italiji. Bivši italijanski finančni minister Luzzatti je naslovil na vse italijanske denarne zavode odprto pismo, naj odpovedo kredit vsem onim denarnim zavodom, kojih agenti zbirajo vloge po deželi za previsoko obrestno mero. S tem škodujejo italijanski poštni hranilnici in solidnim podjetjem, ki ne smejo dajati tako visoke obrestne mere.

g Koliko elektraren ima češkoslovaška republika. Kakor je iz zadevne statistike razvidno, je v češkoslovaškem ozemlju vsega skupaj 412 elektraren in sicer: na Češkem 254, na Moravskem 89, na Slovaškem 45, v Podkarpatski Rusiji pa 5.

g Sovjetizacija nemške marke. Deficit mestne uprave v Kölnu znaša 672 milijard mark.

BORZA.

Zagreb, 7. avgusta. (Izv.) Devize: Berlin 0.25—0.35, Italija 4.03—4.04, London 425—426, Newyork 92.25—92.75, Pariz 5.37—5.42, Praga 2.72—2.73, Dunaj 0.1290—0.13, Zürich 16.72—16.75.

Curih, 7. avgusta. (Izv.) Devize: Pešta 0.0325, Berlin 0.000150, Italija 23.95, London 25.32, Newyork 5.54, Pariz 31.85, Praga 16.25, Dunaj 0.0077%, Bukarešt 2.80, Sofija 5.05, Beograd 5.90, Varšava 0.0023, Holandsko 218.25. — Valute: N. a. K. 0.0078.

Ljubljanske novice.

Ij Meštroviočeva razstava je danes v sredo zadnji dan odprta. Zadnje vodstvo po razstavi je ob pol šestih.

Ij Sprejem v katoliško cerkev. V Leonišču je včeraj, dne 7. avgusta, prevzvišeni g. škof sprejel v katoliško cerkev inteligentnega, 26 letnega R. P., ki je pri sv. krstu dobil ime Jožef. Presrečnemu, ki se je 6 let boril za resnico, je bil za krstnega botra g. inž. Remec, za birmanskega pa g. dr. Adlešič. Med sveto mašo, ki jo je služil prevzvišeni, je Jožef prejel tudi prvo sveto obhajilo. Redko slovesnost — troje zakramentov v poldrugi uri — je povečeval dovršeni šentpeterski cerkveni zbor pod vodstvom g. Zdešarja. Mlademu borcu, ki kaže izredno jasnost v umevanju Kristusovih idej, srečo in obilo blagoslova na poti!

Ij Stavbena zadruga »Stadion« vabi vse starešine in somišljenike na splošni kuluk, ki se vrši danes v sredo 8. t. m. in petek 10. t. m. ob 6. uri zvečer na prostoru »Stadiona« nasproti artiljerijske vojašnice.

Ij Ljubljanske prosvete, ki so bile naprošene za sodelovanje pri »Pasijonu«, prosimo, naj pošljejo za to določene člane k prvi skušnji, ki se vrši danes ob 8. uri zvečer v prostorih »Ljudskega odra«. Prosimo zanesljivo in točno. — Režiser.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo priredi društveni izlet v nedeljo, 12. t. m., na Kopanji, Čušperk in Račno. Odhod ob 8. uri zjutraj z dolenskega kolodvora. Sv. maša ob 10. uri na Kopanju. Skupno kosilo bo za tiste, ki se priglase do petka v Florijanski ulici št. 11, poskrbljeno na Kopanju. Popoldne ob pol dveh pete litanije in nato izlet na Čušperk. Vrnemo se v Ljubljano ob osmih zvečer. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se v čim večjem številu udeležijo našega izleta.

Ij Odbor Zveze bivših zalez. gojencev vabi v sredo, dne 8. avgusta, tov. zvezarje, v kolikor zamorejo biti prosti, godbenike, domovce in naraščaj, ob 4. uri popoldne v Mladinski dom, da se poklonimo višjemu predstojniku iz Turina in g. vizitatorju.

Ij Obrtno nadaljevalna šola. V šolskem letu 1922/23 se je v Mariboru vršil pouk, Ljubljana pa je bila brez pouka za vajence. Število učencev je bilo 826, od teh 614 vajencev in 212 vajenk, ki so se poučevali v 20 razredih. Večje število se je moralo odkloniti, ker iz gmotnih razlogov ni kazalo otvoriti nadaljnjih razredov v Mariboru. V Ljubljani se je pa kratkomalo zaprla šola za vajence v preteklem letu. Za bodoče šolsko leto je pa vprašanje, kako bodo prizadeti činitelji rešili zadevo — za kritje učnih stroškov, da ne bodo vajenci zopet brez šolskega pouka v Ljubljani. Leta 1909. smo imeli v Ljubljani za mehaniško stroko 166 učencev, za stavbinsko 178, za trgovsko 168, skupaj 512 učencev na obrtno nadaljevalni šoli v Ljubljani. Letos pa imamo samo pri strojni tovarnah 180 vajencev, tako da število vseh vajencev in vajenk presega 900 učencev. Edino v grafiški in trgovski stroki se resno dela, da se pouk ne ustavi ter bodo podjetniki ter društva prispevali večje zneske za kritje šolskih stroškov. Za vsa druga podjetja pa ne bo drugega izhoda, da plača podjetnik (mojster) za vsakega vajenca za vzdrževanje obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani po 50 Din na leto.

Ij V mestni ljudski kopeli oddati je službo kopeljsčnika, ki mora biti izučen ključar in v službi kopališča izvežban. Prisilci za to mesto naj svoje z rojstnim in krstnim listom, domovinskim listom, izučnim in pomožnim spričevalom ter z navedbo spričevalom opremljene prošnje vložijo do 15. avg. 1923 pri mestnem gospodarskem uradu. Plača in drugi

pogoji se določijo po dogovoru. Mestna občina si pa pridržuje pravico sprejeti v službo prosilca, četudi ni popolnoma več ključar, samo da je zmožen manjših ključarskih poprav in voditi kopalne naprave.

Ij Najmodernejša, nova, higijenično opremljena brivnica v Dalmatinovi ul. 13 (poleg hotela Strukelj). Za obilni obisk se priporočata I. Dorčec & S. Bočkaj.

Običajne in poseb. dolge valjce ima »Stoewer«. Zastop Ljublj. Selenb. ul. 6-I. Večletno jamstvo.

Pevski vestnik.

Občni zbor »Pevske zveze« se bo vršil dne 27. avgusta 1923 ob dveh popoldne v prostorih »Ljubljane«, Ljudski dom, 2. nadstropje. Dnevni red: Poročila odbornikov in preglednikov računov, volitev novega odbora, določitev kraja in časa prihodnje zvezne prireditve. — Opozorjamo zbere, da so dolžni poslati zastopnike na obnem zboru. Lahko zastopa eden zastopnik več zborov, če se izkaže s pooblastili. Pri slučajnostih bo na vrzarijažen predlog, zato na to še posebno opozorjamo.

Orlovski vestnik.

Skupinske proste vaje za katoliški shod: Odseki, ki so prijavili samo 5 telovadcev za skupinske vaje naj skušajo s sosednjim odsekom kombinirati vrsto 10 telovadcev. Izvajale se bodo vse štiri vaje, katerih zadnji dve zahtevata 10 telovadcev.

Seja sodniškega zbora se vrši danes v sredo 8. t. m. ob 4. uri popoldan, in ne ob 6 uri zvečer kot je bilo naznanjeno. Sprememba ure potrebna radi splošnega kuluka na »Stadionu«. — Pridite polnoštevilno vsi! — Načelnik sodniškega zbora.

Fantovski večer šentpeterskega Orla se vrši danes ob 7. uri zvečer na »Stadionu«. V četrtek redna telovadba.

Dijaški vestnik.

d Tovariši(ce) iz Ljubljane, ki se udeležijo evharističnega kongresa v Zagrebu, naj se zglase v četrtek 9. t. m. od 10.—11. ure v Ljudskem domu, II. nadstropje. — Odbor ljubljanske podr. S. D. Z.

Turistika in sport.

Plavalna tekma na Ljubljani. Povo-dom otvoritve novega kopališča se je vršila preteklo nedeljo na Ljubljani plavalna tekma, ki jo je priredil S. K. Primorje. Razen Primorja je sodeloval edino S. K. Ilirija, dočim je Ljublj. S. K. iz neznanih vzrokov docela izostal. Organizacija tekme in delovanje razsodišča je bilo v marsikaterem pogledu pomanjkljivo, kot docela nedostatna se je izkazala nadalje skakalna deska. Kopališče v svojem sedanjem obsegu je za prirejanje tekem v toliko neprikladno, ker nima dovolj prostora za gledalce. Doseženi rezultati se za enkrat ne morejo meriti z rezultati drugih večjih tekem širom države. Za naše razmere in z ozirom na to, da je bila to prva letošnja plavalna tekma v Sloveniji, so izidi vobče vendarle zadovoljivi. Na prvem mestu se nahaja po celotni klasifikaciji zopet S. K. Primorje, ki zavzema že tretjo sezono vodilno mesto v našem plavalnem sportu. Dosegel je v posameznih konkurencah 8 prvih mest, 3 druga in 5 tretjih, skupno 42 točk. Ilirija, ki zaostaja le za 3 točke in ki je pokazala pri tem nastopu nenačrtovan napredek, je dosegla 4 prva mesta, 9 drugih in 5 tretjih. Zmagajoč odločila premoč Primorja v damskih točkah. V programu tekme se je vršila tudi tekma v vodnem polu med Primorjem in Ilirijo, ki je zavzela za rezultat 3 : 2 za Primorje. Izmed tekmovalk je zbudila posebno pozornost enajstletna Ilirijanka Dora Sturz, ki se je placirala v plavanju na 300 m v kljub hudi konkurenci na drugo mesto. Kot plavače, ki obetajo v kratkem lepe uspehe, je imenovati Appel-a (Ilirija), Erbežnika (Primorje), Leskoveca (Ilirija) in Oberaignerja (Primorje). Jakil (Primorje) v poslednjih tekmah naglo popušča; na 400 m se je moral ukloniti mlademu Leskovcu in nato še Pipenbacherju in Koremčinu, na 100 m pa ima svoj placement na 1. mestu zahvaliti edino le okoliščini, da je bil njegov tekmeč Leskovar oviran po nekem drugem plavaču na nefair način. Oba udeležena kluba sta nastopila brez nekaterih svojih najboljših moči. Tako se je pri Primorju pogrešalo obeh sprinterjev Vrečkov in pri Iliriji gdč. Černe-tre, ki bo ostala očitno tudi letos nedosežna.

Jadran : Hermes 3 : 2 (1 : 0). Novi prvo-rzredni S. K. Jadran je igral v nedeljo prijateljsko tekmo s Hermesom, katero je zaključil ob znatni trajni premoči v svojo korist. Obe moštvi sta podali zanimivo kombinacijsko igro. Posebej treba omeniti izvrstno igro Hermesovega golmana, ki je preprečil večji uspeh Jadrana.

Poizvedovanja.

Našel se je zlat poročni prstan v nedeljo na Savi (Tomačevu). Kdor ga je izobil, naj se zglaši v trgovini Sarabon. Zaloška cesta št. 1.

Pozabljeni klobuki. Dne 5. t. m. je pozabil nekdo v večernem dolenskem vlaku, ki vozi v Ljubljano, na postaji Ponikve pri Trebnjem v zavrtku tri črne klobuke. Pošten najditelj naj obvesti proti nagradi Mateja Sila, Trebnje

Upravni odbor Mestne plinarne

razpisuje oddajo

železnokonstrukcijskih del za delovni oder
dvigalo za premog in dviganje strehe v kurilnici

po načrtih, ki so na vpogled pri ravnateljstvu plinarne.
Oferte z označbo tež posameznih delov in vključne montaže je poslati do 12. avgusta 1923 opoldne v zaprti kuverti ravnateljstvu mestne plinarne.

Urarski vajenec

ISČE mesta z vso oskrbo, izven Ljubljane. Plačilo po dogovoru. - Cenjene ponudbe na naslov: **MARIJA POVSIC**, Pred škofijo št. 9, Ljubljana. 4737

Dva krojaška pomočnika

za veliko, boljše, stalno delo SPREJMEM. Hrana in stanovanje v hiši. Ivan Štupica, kraj. mojster, Dob p. Domžalah.

Kuharico

SPREJMO v župnišče. - Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 4744.

Inserati
v »SLOVENCU« imajo
popolen uspeh!

Kompl. orlovski kraj

je ceno NAPRODAJ. - Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 4734.

Vodno kolo z napravo za dviganje, za nizko in visoko vodo s potrebno transmisijo, prodam. Drag. Hribar, Zaloška cesta 14.

Otroški voziček

visok, s streho, dobro ohranjen, je na prodaj. - Več pove: FURLAN, Škofja ulica 12, III. nadst., od 10-4 ure.

Oprava za spec. trgovino

kompletna, NAPRODAJ. Ponudbe pod »Specijalska oprava« na upravo lista.

Otroški vozički

več vrst, od 250 Din dalje. - DVO-KOLESA: novi modeli z dobro pnevmatikom, že od 1500 Din naprej. - MOTORČKI najnovejši, amer. tipa »Evanse« in D.K.W. - PNEUMATIKA: zračnice z garancijo od 16 Din, plašči od 65 Din, Molorette, Oressette. - Preprodajalci in mehaniki znižane cene. - Sprejemamo vsa popravila, emajliranje in poliranje. - »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Vrtnarske zadeve

posreduje
društvo »VRTNARSKA SOLA«.

Nov zapravljičev

z dvema sedeži.
na proste tečaje, PRODAM. - IVAN LAH, kovač LESCE. 4702

Zahvala.

Častiti duhovščini, vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so našega prebлага očeta

Franceta Sever

spremili k večnemu počitku, kakor tudi za vse iskrene izraze sožalja, se zahvaljuje žalujoča rodbina Sever-jeva.

Škofja Loka, 5. avgusta 1923.

Za bližajoči se KATOLIŠKI SHOD priporočam v nakup

orlovske potrebščine

KLOBUKE, SLAMNIKE, ČEPICE in SRAJCE ter drugo modno BLAGO po zmerni ceni. - IVAN KUNOVAR, LJUBLJANA, Stari trg 10.

PETER KOBAL, Kranj - Slovenija,

tvornica vseh vrst blazin iz žime in morske trave, žimnic na peresih. Specijalna tvrdka za izdelovanje garnitur za klube. Najnižje cene! - Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike! 4621

Sode za vino, mošt

itd. razprodajam, dokler traja zaloga. - J. AUGUSTIN, Ljubljana, SP. ŠIŠKA, Sv. Jerneja cesta 281. 4218

»VINOCET«

TOVARNA VINSKEGA KISA
D. Z. O. Z. - LJUBLJANA

NAMIZNI KIS

nudi najfinejši in najokusnejši
iz pristnega vina. Zahtevajte ponudbo! Tehnično i higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji. - Pisarna: Ljubljana, Dunajska c. št. 1 a, II. nad.

Banatsko moko la.

na vreče in vagone razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3696

Prvovrsten tovorni auto »SAURER«

petionski - generalno popravljen
PRODA OTO PETERMAN, ZAGREB - Vlaška ulica št. 50.

Trboveljski premog

n DRVA ima stalno v zalogi v vsaki množini DRUŽBA »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon št. 230.

Banatsko pšenico la.

razprodaja na vagone, paritet vsake postaja v Sloveniji, M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu«.

Bronaste zvonove vlija

najceneje in z dobavnim rokom od 2 do 5 mesecev

Zvonarna in livarna

Št. Vid nad Ljubljano.

Preselitev trgovine!

Naznanjamo uljudno, da smo preselili svojo trgovino z železnino od Cankarjevega nabrežja števil. 1 v svojo lastno hišo v

Stritarjevo ulico števil. 7.

v prejšnji lokal A. Schuster kjer bomo trgovino znatno razširili.

Prosimo sodobno za nadaljno naklonjenost, ter zagotovimo cenjenim odjemalcem najboljšo postrežbo. Z odličnim spoštovanjem

Breznik & Fritsch, trgovina z železnino.

OVES -- KORUZO la.

na VREČE in VAGONE razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta št. 33 pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3697

BREZOV LES

kupuje

Ivan Seunig ml.

tovarna lesenih žeblicev
Tacen pod Šmarno goro.

športne in orlovske čepice

iz suknja in usnja, šivane KLOBUKE ter hišne ČEVLJE izdeluje ALBIN JAZBEC, Kranj. - Paviljon »L« števil. 464 na Ljubljanskem velikem sejmu. 4687

Lud. Baraga, Selenburgova ulica št. 6/A.

KUPIMO

National registr. blagajno

Ponudbe z detaljno označbo stroja in ceno na upravo lista pod števil. 4730.

Inserirajte v »Slovenca«!

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne d. d v Ljubljani

Redna poštanska plovba

HAMBURG NEW-YORK

s parobrodi na 2 in 3 vljake.

Manchurija 13.639 ton, Finland 12.222 ton,

Mongolija 13.639 ton, Kronland 12.222 ton,

Minnekada 17.221 ton. - Izredno urejene kabine za 3 razred. - Izvrstna hrana.

Informacije dajo brezplačno zastopstva

AMERICAN LINE

Beograd, Karadjordjeva 91, Zagreb, Trg I. br. 16, LJUBLJANA,

MARJUN TRG 2, GRUZ, Obale, Bitoli, Bankarska ulica br. 12.

Zaklopni stoli, klopi in mize.
Rožmanc & Komp.

Ljubljana, Mirje 4.

OBRINA BANKA V LJUBLJANI

Vabilo na podpisovanje delnic.

III. emisija delnic.

Izvršuje sklep Občnega zbora delničarjev Obrtne banke v Ljubljani, z dne 18. aprila 1922 sklenil je v to pooblaščen upravni svet na temelju odobrenja ministerstva za trgovino in industrijo št. VI 3417 ddo 30. junija 1923 provesti zvišanje delniške glavnice od Din 1.250.000— na

Din 2.000.000—

z izdajo 15.000 novih delnic po nominalnih Din 50— v skupnem znesku Din 750.000— pod sledečimi pogoji.

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na vsaki 2 stari delnici 1 novo po kurzu Din 50— prištevši Din 7-50 za stroške in obresti za komad. Plašči starih delnic se imajo pri podpisovanju predložiti v svrhu odkolekovanja.

2. Ostalih 2.500 delnic je na razpolago delničarjem oz. novim subskribentom po tečaju Din 55— prištevši Din 7-50 za stroške.

3. Delnice participirajo s polovico kupona na čistem dobičku za l. 1923.

4. Subskribcija se vrši v času od 15. julija do 15. avgusta 1923 pri Obrtni banki v Ljubljani in njeni podružnici v Ljutomeru ter pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju, Mariboru, Ptuj, Brežicah in Kranju.

5. Kurzni dobiček, ki nastane iz izdaje novih delnic se po odbitku vseh stroškov in pristojbin pripiše rezervnemu zakladu.

6. Pravico do repartacije si pridržuje upravni svet in se za nedodeljene delnice vplačani zneski vrnejo s 6% obrestmi.

7. Za uspeh te emisije jamči posebni sindikat.

Upravni svet Obrtne banke v Ljubljani.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem prezalostno vest, da je naša preljubljena mati, stara mati in žena, gospa

Marija Cerar roj. Žgavc

včeraj, dne 6. avgusta ob 9. uri zvečer, po dolgi, mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti za umirajočo, v 82. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajnice bo v četrtek, dne 9. avgusta ob 7. uri zjutraj, iz hiše žalosti v Moravčah 26, na domače župno pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo brale v domači župni cerkvi.

Predrago rajnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Moravče, dne 7. avgusta 1923.

Žalujoča rodbina CERAR.